

Faktaunderlag och analys inför revidering av kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Bakgrund

I det här underlaget presenteras en sammanfattning av det faktaunderlag och den analys som ligger till grund för ett reviderat kulturstrategiskt program för Stockholm. Underlaget bygger på skriftliga faktaunderlag såsom rapporter, statistikunderlag, artiklar och intervjuer med nyckelaktörer inom staden, rundabordsamtal med aktörer från kulturlivet och civilsamhället samt samtal med kulturförvaltningens avdelningar och medarbetare. Underlaget innehåller ett urval av fakta och källhänvisningar som ligger till grund för kulturförvaltningens förslag till ett nytt kulturstrategiskt program för Stockholms stad.

Övergripande samhällstrender

En orolig omvärld

Världen befinner sig i ett läge med ökade geopolitiska spänningar och konflikter. I en orolig omvärld tenderar länder och städer med stabila institutioner, hög grad av tillit och välfungerande samhällsstrukturer att stärka sin position. Detta lyfts både i forskning om institutioners betydelse för välbefinnande och i analyser av städernas resiliens.¹ Detta är områden där Stockholm bedöms ha en förhållandevis stark utgångspunkt.

De senaste åren har präglats av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge för Sverige och en orolig omvärld gör att världspolitiken tar större plats på hemmaplan. Samhällsdebatten blir allt mer polariserad och det finns aktörer som vill påverka det demokratiska samhället genom att sprida desinformation. Återuppbyggnaden av

totalförsvaret kräver omfattande beredskapssatsningar i Stockholms stads verksamheter både i närtid och på sikt.²

Det pågår en demokratisk tillbakagång bland världens länder. Antalet demokratiska länder, så väl som yttrandefriheten minskar globalt.³ Unga i Europa blir allt mer negativt inställda till demokrati som styrelseskick.⁴ Samtidigt visar studier att Sverige fortsatt utmärker sig som ett land med höga sekulära, rationella och självuttryckande värden.⁵ Välfärdsbrott är ett problem som hotar både de som behöver stöd och invånarnas tillit till samhällsinstitutioner. Sveriges Kommuner och Regioner kallar dessa brott och otillåten påverkan för "demokratihotande."⁶ Samtidigt rankas Sverige som det sjätte minst korrupta landet i världen, även om landet ligger kvar på en lägsta nivå någonsin i *Transparency Internationals* årliga korruptionsindex.⁷ 2025 var ett år där säkerhetspolitiken och frågor om kriminalitet dominerade mediebilderna. Mätningar visar dock att en global allmänhet uppfattar Sverige som ett stabilt och välfungerande land.⁸

Klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald gör samhällen och infrastruktur i städer sårbara. En global mobilisering krävs men försvåras av geopolitiska spänningar. Dessa kan samtidigt driva minskat fossilberoende då länder vill bli mindre beroende av energiimport.⁹ Teknikutveckling och investeringar i hållbara lösningar ökar, men livsstil, konsumtion och växande motstånd hos olika grupper i samhället påverkar hur framgångsrik omställningen blir.

Ekonomisk osäkerhet

Osäkerheten i omvärlden är just nu stor. Den återhämtning i svensk ekonomi som påbörjades under 2025 väntas dock fortsätta under 2026. Samtidigt är prognosen att det dröjer fram till 2027 innan den utdragna lågkonjunkturen är över och arbetslösheten når nivåerna före nedgången. Oaktat viss optimism är hushållen fortsatt avvaktande och det är oklart om konsumtionen ökar eller om sparandet prioriteras. I takt med att storstäder konkurrerar om investeringar, talang, turism och global uppmärksamhet blir konkurrensen allt hårdare. Även om omvärlden präglas av osäkerhet

² *Planeringsförutsättningar för budget 2026–2028*, stadsledningskontoret, finansavdelningen, maj 2025 (eDok: Dnr KS 2025/395 [Tjänsteutlåtande](#))

³ *Democracy report 2025, Years of Autocratization – Democracy Trumped?* V - Dem Institute, Göteborgs universitet.

⁴ *Young Europe 2025*, TUI Stiftung, Yougov

⁵ <https://www.worldvaluessurvey.org/>

⁶ [Välfärdsbrottslighet | SKR](#)

⁷ [CPI2025: Sverige kvar på lägsta nivå | Transparency - Sweden](#)

⁸ *Bilden av Sverige utomlands*, Svenska institutet 2025

⁹ *Europe's environment and climate: knowledge for resilience, prosperity and sustainability*, 2025 Europeiska miljöbyrån (EEA)

är efterfrågan på resande fortsatt stadig. Stockholm har haft en stark utveckling av internationella gästnätter jämfört med flera andra europeiska storstäder under det senaste året.¹⁰

Äldre blir fler och färre föds - den demografiska utvecklingen kräver omställning

Människor lever längre samtidigt som det är betydligt färre som föds. Stockholm beräknas ha 14 000 färre barn i skolåldern om 10 år och antalet personer över 80 år väntas öka med 50 procent.¹¹ En ny demografisk situation med mindre barnkullar, marginellt fler i arbetsför ålder och en ansevärd ökning av äldre innebär stora utmaningar för staden och kräver omställning. Utredningen *För en framtid med barn*, betonar behovet av en öppen diskussion om åtgärder som minskar hinder för att skaffa barn eftersom framtiden kan påverkas genom aktiva val och reformer. Utgifter för barn och unga bör dessutom betraktas som långsiktiga investeringar i samhällets framtida arbetskraft, tillväxt och välfärd – inte som kortsiktiga kostnader.¹² Samtidigt förändras värderingar och förväntningar hos den så kallade rekordgenerationen, födda 1945–1950, som nu går in i ålderdomen och ställer andra och högre krav på självständighet, livskvalitet och teknik än tidigare generationer.¹³ En åldrande befolkning skapar nya behov av social gemenskap, teknisk inkludering och omformade samhällsstrukturer som behöver inkludera äldre invånare från början.

Den teknologiska utvecklingen transformerar samhället

Den pågående teknologiska utvecklingen leder till genomgripande förändringar i samhällsstruktur, kommunikation och styrning. Generativ AI förändrar hur vi skapar, delar och tolkar information, där bilder får en allt större roll i kommunikationen.¹⁴ Utvecklingen kräver nya praktiska, kritiska och digitala färdigheter och öppnar för nya former av kreativitet, samtidigt som frågor om informationsintegritet och upphovsrätt aktualiseras. AI skapar också möjligheter för ökad inkludering, bland annat genom teknik anpassad för en åldrande befolkning eller genom att använda

¹⁰ Stockholm Business Region, 2025

[Historiskt rekordår för Stockholm – nära 16 miljoner gästnätter 2025 - SBR -](#)

¹¹ Statistik om Stockholm, Sweco juni 2025. Rapport Befolkningsprognos 2024–2033.

¹² *För en framtid med barn*, 2026 Socialdepartementet, (S 2025:06)

¹³ *Demografin – från tyst förändring till att slå på stora trumman*, Kairos Future 2025

¹⁴ *Facing the future of information with confidence*, Trend Report International Federation of Library Association, 2024

visualiseringar i form av realistiska 3D-bilder för att involvera invånarna i stadens stadsplanering.¹⁵

Nuläge inom kulturområdet

Följande avsnitt sammanfattar fakta och analys som konkretiserar nuläge samt övergripande utvecklingsbehov och potential för stadens utveckling inom det kulturstrategiska området. Varje område sammanfattas med ett antal övergripande slutsatser kring framtida utvecklingsbehov i stadens framtida utveckling.

Förutsättningar för Stockholms kulturaktörer

Stockholm har en unik roll som Sveriges huvudstad och ett rikt kulturliv

Som huvudstad är Stockholm ett naturligt kluster för konstnärligt skapande. Här finns Sveriges ledande konstnärliga utbildningar, kulturinstitutioner, media, uppdragsgivare och kreativa företag. Varje år utexamineras drygt 100 konstnärer, bara från Konstfack och Kungliga Konsthögskolan. Stockholm är den största arbetsmarknaden för professionella kulturskapare i Sverige. Här verkar många fria grupper och enskilda konstnärer inom olika genrer samt producenter och annan professionell yrkeskompetens som är viktig för kulturlivet. En betydande del av Sveriges konstnärer och kulturarbetare har sin bas i Stockholm. Det finns cirka 4 000 yrkesverksamma bild- och formkonstnärer i Stockholm. Stockholms stad har närmare 500 kommunalt ägda ateljéer som är arbetsplatser för konstnärer samt ett unikt nätverk av kommunalt stödda ateljéhus för konstnärer särskilt anpassade för konstnärlig produktion. Stat, region, kommun och det fria kulturlivet skapar sammantaget ett brett och konstnärligt kvalificerat kulturutbud och en mångfald av kulturuttryck. En stor del av de konstnärliga verk som skapas här och stöds av staden blir också en del av det regionala, nationella och internationella utbudet. Stockholm lockar internationella artister och publik med gästspel inom scenkonst och stora arenakonsert. En avgörande faktor är att Stockholms kulturaktörer får tillgång till forum och nätverk som gör det möjligt att nå en internationell publik. Genom internationella samarbeten och kulturella utbyten stärks stadens kulturaktörer och Stockholms kulturliv utvecklas.

Sverige är en av världens största exportörer av musik per capita. Stockholm har en framgångsrik och intäktsgenererande musikexport som har sin grund i långsiktiga investeringar i kultur i skolan, Kulturskolan, konstnärliga utbildningar och annan systematisk

talangutveckling. Den starka internationella positionen vilar också på en välutbyggd infrastruktur med replokaler, scener där artister kan möta sin första publik, inspelningsstudior samt entreprenörer inom de kulturella och kreativa branscherna som förädlar och sprider musiken globalt. Stockholms kulturliv är på många sätt levande och fantastiskt och utgör samtidigt ett sårbart ekosystem av skapare, arrangörer, producenter och kulturell infrastruktur där varje pusselbit behövs.

En orolig och polariserad omvärld påverkar kulturens frihet

I en orolig omvärld får globala politiska skeenden genomslag lokalt. I kombination med ett allt mer polariserat politiskt klimat samt ett skärpt tonläge i medier och sociala medier, ökar pressen på den konstnärliga friheten i kulturlivet. Det finns både en uttalad oro och många internationella, nationella men även lokala exempel på situationer där principen om armlängds avstånd inte har respekterats. *I rapporten The state of artistic freedom* lyfter organisationen Freemuse att populism globalt har haft en negativ inverkan på förmågan att skapa konst relaterad till frågor som hbtq+, kvinnors rättigheter eller religion, och andra verk som utmanar traditionella normer.¹⁶ Censur och självcensur bidrar negativt till ett levande och fritt kulturliv. En utmaning för tillämpningen av principen om armlängds avstånd och för den konstnärliga friheten är även potentiella målkonflikter mellan kulturens egenvärde och kulturens instrumentella roll i att lösa andra samhällsutmaningar.¹⁷ EU:s nya *Culture Compass for Europe* lyfter konstnärlig frihet som en grundläggande del av EU:s kulturpolitik för 2028–2034, där rätten att skapa och delta i kultur utan hinder är en fundamental rättighet enligt EU-stadgan om grundläggande rättigheter och FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.¹⁸

Krig, konflikter och en försvagning av demokratin i världen har satt ett ökat fokus på säkerhet och krisberedskap. Kultursektorn behöver bättre involveras i det svenska totalförsvaret, det gäller både skydd av kulturarv och kulturens betydelse att skapa försvarsvilja och motståndskraft i samhället.¹⁹ Regeringen beslutade i början av 2024 att inrätta ett råd för skydd av kulturarv. Rådet konstaterar att tempot i beredskapsarbetet inom kulturarvsområdet behöver öka för att möta det försämrade omvärldsläget och regeringens förväntningar på stärkt samhällsberedskap. Behov finns bland annat

¹⁶ *The state of artistic freedom*, Freemuse 2024

¹⁷ *Så fri är konsten*, 2021 Myndigheten för kulturanalys

¹⁸ [An EU that upholds and strengthens European values and cultural rights - Culture and Creativity](#)

¹⁹ Utredning av det civila försvaret, 2022 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

av höjd förmåga genom kunskap och övning, stärkt digital beredskap, skydd på plats, undanförelse samt ökad samverkan och resurser.²⁰ I en kommunal kontext lyfts den viktiga roll som bibliotekens, museernas, evenemang och konst samt stadens stöd till föreningar och kulturliv har för det psykologiska försvaret. En rapport från Totalförsvarets forskningsinstitut visar på att konstnärlig frihet och tillgång till levande kultur är en del av samhällets motståndskraft och därför behöver värnas och kunna nå publiken även under kris och krig.²¹

Stark infrastruktur – med vissa svaga punkter

Lokaler och platser som är anpassade och utrustade för skapande, repetition eller publika arrangemang är en förutsättning för konstnärliga och kulturella aktiviteter. I Stockholm finns ett stort antal offentligt ägda kulturlokaler i såväl nationell, regional som kommunal regi. Utöver dessa finns det fria kulturaktörer med egna publika lokaler, bostadsrättsföreningar och privata fastighetsägare som upplåter lokaler till kulturverksamhet. Även stadens barer, restauranger och nattklubbar är scener för kultur och konst för de som är aktiva i nattlivet, som till exempel arrangörer, musiker, DJ:s, tekniker, krögare och nattarbetare. För ett starkt och hållbart kulturliv är det viktigt att det finns ett balanserat förhållande vad gäller storleken och kapaciteten mellan olika lokaler för produktion och scener samt en geografisk spridning över staden som möter de behov som finns hos invånarna och utövare i olika delar av staden. Både studier och samtal med kulturaktörer visar på att det idag saknas scener och lokaler som skapar möjligheter för kulturskapare, arrangörer och andra operatörer i starten av sina karriärer. Olika konstområden har olika behov av lokaler. Dansområdet har, exempelvis, behov av fler produktionslokaler och inom cirkusområdet råder en brist på spelplatser. Lokalbehoven förändras över tid. Längre fanns ett behov av mellanstora scener, inte minst för att attrahera vissa segment av internationella gästspel.²² Under de senaste åren har det dock skett ett flertal etableringar av denna storlek i Stockholm. Ett vanligt bestående behov för kulturaktörer inom de flesta konstområden är tillgång till lokaler med rimliga hyror. Den utdragna lågkonjunkturen har slagit hårt mot Stockholms fastighetsmarknad och byggtakten har stannat av. Utanför tullarna fortsätter vakanserna att öka, särskilt i Norrort. Då

²⁰ *Behov av beredskapsåtgärder för skydd av kulturarv samt en första prioritering*: delredovisning 2 från regeringsuppdraget. Rådet för skydd av kulturarv, 2026 publicerad av Riksantikvarieämbetet

²¹ *Den fria konsten i kris och krig* - Att upprätthålla konstnärlig frihet och tillgång till levande kultur i Sverige under kris och krig, Totalförsvarets forskningsinstitut 2026

²² *Tillgången till musikscener* - Kartläggning av musikområdets förutsättningar, Kulturrådet 2024

fastighetsägare behöver fylla sina tomma lokaler skapar det möjligheter för kulturlivet att ta plats. Trots detta är det svårt för kulturverksamheter att få tillgång till vakanserna till lägre hyresnivåer. Många av de lokaler som idag används av kulturaktörer har betydande renoveringsbehov. Renoveringar driver upp hyrorna.

Kulturlivets finansiering urholkas

Den offentligt finansierade kulturen utmanas av kommuners och regioners ansträngda ekonomi. Statligt stöd till kultur har stagnerat och räknas inte längre upp i takt med kostnadsökningar. Stödet till folkbildningen har minskat drastiskt. Hushållen står för huvudparten av den privata finansieringen och deras ansträngda ekonomi påverkar kulturlivets intäkter. Kostnaderna för kulturverksamheters drift och investeringar har samtidigt ökat. Rapporter från Svensk Scenkonst och Sveriges Museer visar att hyresnivåerna och ökade hyreskostnader är en betydande faktor som begränsar kulturverksamheters ekonomiska handlingsutrymme, eftersom hyrorna äter upp budgetutrymmet för själva verksamheten.²³ Staten har en pågående utredning om breddad finansiering av kulturområdet. Samtidigt är ny lagstiftning om sponsring på väg, som föreslår en utvidgad avdragsrätt för sponsring där även kultur omfattas.²⁴

Som en följd av ett ansträngt ekonomiskt läge har ett flertal kulturaktörer i Stockholm tagit konkreta steg för att öka andelen privat finansiering. Ett exempel på detta är Dramatens satsning på mecenater. Ett annat exempel är Tekniska museet som delfinansierar sin verksamhet genom samarbete med Karolinska Institutet, näringsliv och stiftelser. Den privata finansieringen utgör dock fortsatt en liten del av kulturlivets finansiering.²⁵ Ett allt vanligare sätt för kulturverksamheter att bredda finansieringen är också att bredda själva verksamheten. Detta kan visualiseras genom ”kulturhuskonceptet” där man erbjuder olika verksamheter, så som scen, bio, bar och restaurang, på samma plats. Genom samverkan och en bättre mix av intäkter kan kulturaktörer stärka sin ekonomi. Det finns starka drivkrafter bland stadens kulturverksamheter att samverka mer, både för ett effektivt nyttjande av resurser och för att utveckla och korsbefrukta verksamheterna och skapa en stabilare ekonomisk grund. Kulturverksamheter och de kulturella och

²³ *Kulturriket Sverige*, Svensk Scenkonst och Sveriges Museer 2026

²⁴ *Utredningen om breddad kulturfinansiering* (Ku 2025:01),
Utvidgad avdragsrätt för sponsring m.m. (SOU 2026:5),

²⁵ *Privat kulturfinansiering - Hinder, möjligheter och konsekvenser*, Myndigheten för kulturanalys 2024:2

kreativa branscherna bidrar med betydande ekonomiska värden och utgör en central del av både sysselsättningen och näringslivet i Stockholm.²⁶

Ett restriktivt licens- och tillståndsklimat försvårar för kulturlivet

I jämförelse med många andra storstäder i världen har Stockholm ett restriktivt licens- och tillståndsklimat. Många kulturaktörer upplever det som utmanande att navigera i kommunal förvaltning i frågor som tillstånd, licenser och bygglov. De höga kostnaderna och långa handläggningstiderna kan också påverka negativt och utestängande för vissa kulturverksamheter. Det påverkar kulturverksamhetens möjligheter att etablera sig, driva och utveckla sin verksamhet.

Olika samspelande faktorer hämmar nyskapandet inom kultursektorn

Stockholm har vuxit fram som ett centrum för kulturdriven innovation. Kulturella och kreativa branscher är centrala i stadens identitet och fungerar som en motor för att tänka nytt och lösa utmaningar.²⁷ Samtidigt finns faktorer som höga kostnader för drift och investeringar, ett hårdnande finansieringsklimat, ett restriktivt licens- och tillståndsklimat, svårigheter för nya aktörer att ta plats och en bristande mångfald inom kulturlivet som sammantaget har en negativ inverkan på kulturlivets innovationskraft och nyskapande. Finansieringen av kultur befinner sig under press, vilket också påverkar kulturlivets förutsättningar att utvecklas. Höga driftskostnader gör, exempelvis, att arrangörerna tvingas "ta det säkra före det osäkra" när de planerar sina program. Detta påverkar möjligheterna att satsa på smalare kulturuttryck och riskerar att utestänga vissa målgrupper.²⁸ En exkluderande rekrytering till kultursektorn påverkar också både kulturlivets bredd och spets.²⁹

Digitaliseringen innebär möjligheter och utmaningar för kulturaktörer

Den snabba digitaliseringen och teknikutvecklingen skapar förutsättningar för nya kulturuttryck, nya sätt att konsumera kultur

²⁶ *Kulturella och kreativa branscher – en motor för stockholmsregionen*. Statistik och analys om KKB i Stockholms län. Kreativ Sektor 2026.

²⁷ *Stockholm – världens bästa huvudstad?* Stockholms Handelskammare 2025

²⁸ *Privat kulturfinansiering - Hinder, möjligheter och konsekvenser*, Myndigheten för kulturanalys 2024:2

²⁹ *Möjligheter, utmaningar, metoder – kunskapsöversikt om breddad rekrytering inom kultursektorn*, Kulturrådet 2023

samt möjligheter för kulturen att nå en publik. Utvecklingen och spridningen av AI har gått snabbt och nya verktyg gör att en stor mängd bilder och musik kan produceras snabbt och enkelt. Många kulturskapare använder AI som verktyg i sitt arbete och i sitt skapande. Den digitala utvecklingen ställer dock krav på nya affärsmodeller och kompetensförsörjning samt sätter ett ökat fokus på immateriella tillgångar och upphovsrätt.

Slutsatser för stadens framtida utveckling

- Stockholms stad behöver stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar
- Stockholms stad behöver möta kulturaktörers behov av ändamålsenliga lokaler till rimliga hyresnivåer
- Stockholms stad behöver arbeta för att garantera kulturens frihet och skapa ökat fokus på kulturens roll i beredskapsarbetet
- Stockholms stad behöver främja konstnärligt nyskapande och återväxt inom kulturlivet

Kulturdeltagande

Det ojämlika deltagandet i offentligt finansierad kultur består

Stockholm har ett högt kulturdeltagande i nationell och internationell jämförelse.³⁰ Stockholms stad har tydligt formulerade styrdokument som betonar allas rätt att ta del av kultur. Det finns även flera väletablerade samarbeten mellan stadens förvaltningar och bolag och externa aktörer som syftar till att inkludera underrepresenterade målgrupper i kulturlivet.

Livsvillkoren i Stockholm har generellt förbättrats, men stora ojämlikheter kvarstår. Inkomsterna har ökat i alla stadsdelsområden sedan 2012, samtidigt som skillnaderna mellan stadsdelsområden har vuxit.³¹ Det finns tydliga och bestående skillnader i deltagandet i det kulturutbud som staden finansierar eller stöttar på andra sätt. Socioekonomiska och demografiska faktorer, bakgrund, funktionsnedsättning och närhet till kulturplatser påverkar deltagandet.

Att invånarna inte deltar i det offentligt finansierade kulturlivet är inte detsamma som att de är kulturellt inaktiva. Många utövar kulturaktiviteter hemma eller tar del av kulturuttryck som inte erhåller offentlig finansiering eller fångas upp med de metoder och modeller som mäter kulturdeltagande idag. Ett ojämlikt deltagande i det offentligt finansierade kulturlivet är dock ett tecken på att det

³⁰ *Att bredda deltagandet i kulturlivet* - Hinder och möjligheter, Myndigheten för kulturanalys 2023

³¹ *Återblick på Skillnadernas Stockholm*, Stadsledningskontoret 2024

offentliga stödet inte speglar de skillnader som finns bland invånarna vad gäller behov och preferenser.³² Målgruppen äldre blir allt viktigare i stadens arbete med att ge alla stockholmare lika möjligheter att ta del av och skapa kultur. Många äldre tar aktivt del av stadens kulturutbud och är i regel nöjda med sitt kulturdeltagande. De allra äldsta har särskilda utmaningar och behov, både vad gäller möjligheten att ta sig till fysiska kulturplatser och att ta del av det växande utbudet av digital kultur.

Digitalisering och nya kulturvanor skapar både möjligheter och hinder för kulturdeltagande

Digitala plattformar har skapat kulturvanor, där nya och snabbt föränderliga möjligheter påverkar framför allt barns och ungas sätt att konsumera, skapa, delta i och dela kultur. Digitaliseringen har bidragit till att människors kulturkonsumtion har blivit allt mer fragmenterad. Särskilt barns och ungas kulturvanor är snabbt föränderliga och svåra att kategorisera.³³ Digitaliseringen har bidragit till att sänka trösklarna för det egna skapandet men skapar samtidigt en risk för digitalt utanförskap inom vissa målgrupper. Digitala komplement till att konsumera digital kultur kan inte ersätta de fysiska kulturbesöken. Parallellt med den digitala utvecklingen finns det ett växande behov av fysiska mötesplatser för olika målgrupper i staden.

Civilsamhället en viktig samverkanspart med utmaningar

Civilsamhället lyfts i många studier fram som viktig samverkanspart för att offentliga aktörer ska kunna bredda sina målgrupper och fånga upp invånarnas önskemål och preferenser. Samtidigt finns det en ökad misstro från politiker och ökade krav på uppföljning. Riksrevisionen har konstaterat att kontrollen av statliga bidrag till civilsamhället i stor utsträckning bygger på tillit och inte har anpassats till samhällsutvecklingen, vilket ökar risken för fusk och kan äventyra bidragssystemets legitimitet.³⁴ Det statliga stödet minskar till studieförbunden, totalt 500 miljoner kronor 2024–2026 samtidigt som riktlinjerna skärps.³⁵ Civilsamhället står också inför ett flertal stora utmaningar såsom återväxt när färre unga väljer att engagera sig i föreningar, att arbetslivet inte ger samma utrymme för ett starkt föreningsengagemang vid sidan om yrkeslivet samt

³² *Att bredda deltagandet i kulturlivet - Hinder och möjligheter*, Myndigheten för kulturanalys 2023

³³ *En väv av vanor – En kunskapsöversikt av barns och ungas kulturvanor 2023*, Region Stockholm

³⁴ *Tillit och kontroll – statlig bidragsgivning till civilsamhället*, RiR 2023:7 Riksrevisionen

³⁵ *Vid vägs ände?* Folkbildningsrådet, Svensk biblioteksförening och Studieförbunden 2025

ökad efterfrågan på flexibla, korta, digitala eller familjevänliga engagemangsformer.³⁶

Närheten till kulturplatser påverkar deltagandet

Kulturlivet i Stockholm är en enorm tillgång. Under sin uppväxt har barn i staden en unik närhet till nationellt viktiga kulturinstitutioner, kommunala verksamheter som bibliotek, konsthall, kulturhus, kulturskola och museer samt en stor bredd av andra kulturverksamheter i statlig, regional, privat och ideell regi.³⁷ En geografiskt ojämnt fördelad infrastruktur kan skapa fysiska hinder för deltagande. I nationella mätningar pekar skillnaderna främst på skillnader mellan storstäder och landsbygd men även i en Stockholmskontext kan vi identifiera denna typ av skillnader.

Kulturförvaltningens undersökningar Stockholms kulturkartor och Lokalbehovsanalys för Stockholms kulturliv 2031 synliggör både styrkor och svagheter i Stockholms kulturella infrastruktur. Den främsta styrkan är att Stockholm har många platser för olika former av kultur, möten och kreativitet. Den tydligaste svagheter är att den geografiska spridningen av platser för kultur är ojämn. Närheten till kultur beror på var i staden du bor eller att du har kännedom om vilken kultur som erbjuds i staden. I Västerort är utbudet av platser för kultur generellt sett mindre i jämförelse med stadens andra stadsdelsområden. Stockholms innerstad har hög densitet av kulturverksamheter jämfört med ytterstaden.

Bemötande har stor betydelse för hur kulturplatser upplevs. Boende från områden med låg socioekonomisk status, och särskilt personer med utländsk bakgrund erfar oftare negativt bemötande. Detta kan minska incitament för framtida deltagande. Medievanor spelar också roll. Att information om kultur främst sprids via digitala kanaler som sociala medier innebär att vissa grupper riskerar att inte nås.³⁸

Studien *Ung Livsstil* visar att tjejer i Stockholm generellt är mer kulturellt aktiva än killar, deltar i fler kulturaktiviteter och i högre grad vill att staden satsar mer på kultur. Undersökningen visar också att deltagandet i kultur minskar med stigande ålder, från mellanstadiet upp till högstadiet, trots att många ungdomar uppger att de skulle vilja delta mer än de faktiskt gör. Studien visar att barn och unga med svensk och utländsk bakgrund är ungefär lika kulturellt aktiva, men att de deltar i olika typer av aktiviteter.³⁹ Stockholms äldre invånare en viktig målgrupp i stadens arbete;

³⁶ *Framtidens engagemang*, Kairos Future 2025

³⁷ *Stockholms stads program för barns rätt till kultur*, 2025 (Dnr: KUL 2024/241)

³⁸ *Deltagande i kulturlivet bland boende i utsatta områden*, Järvaveckan Research 2025 (Kunskapspartner Kulturrådet)

³⁹ *Barn och unga i kulturen i Stockholms stad*, Ung Livsstil, 2025

många äldre deltar redan idag i kulturlivet men upplever hinder som kostnader, brist på information eller svårigheter att ta sig till kulturplatser.

Slutsatser för stadens framtida utveckling

- Stockholms stad behöver mer proaktivt utveckla verksamheten för att ge invånarna en mer jämlik tillgång till det breda kulturutbud som finns i Stockholm.
- Stockholms stad behöver arbeta för att det ska finnas ett starkt kulturliv i varje stadsdelsområde som utgår från lokala förutsättningar och behov.

Kulturens plats i staden

Kultur och kulturmiljöer bidrar till att skapa attraktiva stadsmiljöer – men platser för kultur är ojämnt fördelade

Stockholm har redan idag många platser för kultur, möten och kreativitet men kulturplatserna är ojämnt fördelade över staden.⁴⁰ Stockholm har en mångfald av värdefulla kulturmiljöer från olika tidsepoker som staden ansvarar för att bevara, använda och utveckla. Flera kulturhistoriskt värdefulla industribyggnader har det senaste decenniet omvandlats till lokaler för kulturverksamhet, i bland annat Slakthusområdet, Norra Djurgårdsstaden och Frihamnen.

Kulturella och kreativa verksamheter, väl omhändertagna kulturmiljöer och offentlig konst i stadsrummet bidrar till en mer attraktiv och trygg stad genom att göra stadsmiljön mer attraktiv, skapa fler möten mellan människor, ett mer levande stadsliv under en större del av dygnet och till att invånarna känner stolthet och samhörighet med platsen. Kulturmiljön ger kunskap om stadens historia och nycklar till att förstå hur staden och samhället utvecklats över tid. Utöver dessa kunskap- och symbolvärden bidrar kulturmiljön också till upplevelsevärden och bruksvärden. En rik kulturmiljö ger en mångfald av arkitektoniska och estetiska kvaliteter i stadsbilden och potential för hållbar stadsutveckling och god livsmiljö. Konst i det offentliga rummet är en viktig del av arbetet med gestaltad livsmiljö, eftersom den bidrar till att skapa gemensamma rum med långsiktiga sociala och estetiska kvaliteter samt ger nya perspektiv i stadsutvecklingen.⁴¹ Det finns många exempel, från Stockholm, nationellt eller internationellt på hur kulturnärvaro, kulturlokaler och omsorgsfullt gestaltade

⁴⁰ *Stockholms kulturkartor*, 2022 kulturförvaltningen

⁴¹ [Konst och gestaltad livsmiljö - Statens konstråd](#)

(*Gestaltad livsmiljö – Ett samhälle som håller ihop*, 2022 ArkDes i samverkan med Boverket, Riksantikvarieämbetet och Statens konstråd)

stadsmiljöer har bidragit till att göra platser tryggare och mer attraktiva. Samtidigt kan närvaron av kultur skapa situationer där olika aktörers intressen måste samspela. De senaste åren har en debatt om ljudnivåer blivit vanligare. Den handlar om hur klagomål på störande ljudnivåer från grannar riskerar att stänga ner livescener och nattklubbar och därigenom skapa en tråkigare och mindre levande stad.

Det finns arbetssätt för att inkludera kultur i stadsutvecklingen - men är inte alltid en del av ordinarie processer

Stockholm har potential att fortsätta växa med fler bostäder, arbetsplatser och andra värden, så som arkitektur, form, design, konst och kulturmiljö, som behövs i en stad med en mångfald av kvaliteter. Bebyggelsepotential finns framförallt i ytterstaden.⁴² Genom att inkludera kultur i stadsutvecklingen i ett tidigt skede kan staden bevara och forma Stockholms unika identitet och säkra tillgången till kultur för alla stockholmare.

Den roll som kultur och kulturmiljö spelar för att skapa en attraktiv och hållbar stad är tydligt framskrivet i strategiska dokument som styr stadsutvecklingen i Stockholms stad. Inte minst i stadens nuvarande översiktsplan. Kulturförvaltningens stadsutvecklingsenhet har ett väletablerat samarbete med bland andra stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och fastighetsägare för att få med kulturperspektivet i ett tidigt skede i stadsplaneringen. Stadsmuseet har en välfungerande samverkan med bland annat fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret i lagstadgade frågor som rör detaljplanearbete och bygglovsprövningar. Trafikkontoret samarbetar med ett flertal aktörer inom staden för att aktivera de offentliga rummen med kultur. Tillfällig platsaktivering sker ofta genom platssamverkan kring en särskild plats och som en del av ett trygghetsskapande arbete. Kulturverksamheter är en efterfrågad del i platssamverkan och platsaktiveringar. Arbetet med att aktivera platser genom kultur skulle dock kunna bli mer strategiskt och tydligare utgå från platsens unika förutsättningar och invånarnas önskemål och behov.

Inom staden finns ett flertal verktyg och arbetssätt som på olika sätt syftar till att kultur och kulturmiljö ska vara en del av stadsutvecklingen. Några exempel är socialt värdeskapande analyser (SVA), en-procentsregeln stadens kulturlotsar, kulturdata i stadsbyggnadskontorets kartor, kunskapsunderlag om stadens kulturmiljöer och metodstöd för kulturmiljöanalyser. Samtidigt är användningen av existerande verktyg inte alltid en integrerad del i

ordinarie processer. Detta beror bland annat på kunskapsbrist, otydliga uppdrag och en perspektivträngsel i arbetet.

Komplicerade bygglov- och tillståndsprocesser försvårar kulturdriven stadsutveckling

Kulturaktörer är vana vid att etablera verksamhet på kort tid under flexibla omständigheter. Stadens bygglovsprocess upplevs dock som svårnavigerad och oförutsägbar. Detta gäller särskilt tidsbegränsade bygglov. Långa bygglovsprocesser försvårar användandet av tillfällig arkitektur och begränsar möjligheterna att testa nytt i stadsrummet. Det finns outnyttjade potential i att använda platsaktivering och tillfälliga kulturetableringar mer i områden som är under utveckling.

Slutsatser för stadens framtida utveckling

- Stockholms stad behöver skapa bättre möjligheter för kulturverksamheter att etablera sig tillfälligt och permanent i nya områden och när befintliga områden förändras.
- Stockholms stad behöver arbeta med rådgivning och förenklingar av regler och processer i syfte att möjliggöra kulturdriven stadsutveckling

Kultur som del av Stockholms konkurrenskraft

Stockholm starkt internationellt - men konkurrensen hårdnar

Sveriges goda anseende bygger på att vi uppfattas vara starka och attraktiva inom flera områden, som samhällsstyre, hållbarhet, näringslivsklimat, relationer till omvärlden, utbildning, vetenskap samt värderingar. Stockholm räknas bland de främsta städerna i världen vad gäller jämställdhet och välfärd, demokrati och öppenhet. Det finns dock stor potential att öka kännedomen om Sverige. Vårt land är mindre känt bortanför närområdet.⁴³ Sveriges företag, institutioner och andra aktörer inom den kulturella och kreativa sektorn är bärare av idéer, kunskap, kultur och värderingar. De är därför viktiga för att stärka öppenhet, samarbete och Sveriges mjuka makt (soft power) internationellt. Genom långsiktigt internationellt arbete kan de bidra till starkare relationer, förändrade attityder och ökat förtroende för Sverige och Stockholm som huvudstad.⁴⁴

Stockholms roll på den globala arenan har stärkts över tid. Stadens position avspeglas i höga placeringar i internationella index som visar på en stark och förbättrad konkurrenskraft när det gäller att

⁴³ <https://si.se/global-soft-power-index-2026/>

⁴⁴ *Kreativa Sverige!* Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher, SOU 2022:44.

attrahera företag och talanger. Stockholm är Nordens högst placerade stad, på plats 14 i världen i *Oxford Economics Global Cities Index 2024*. Stockholm utmärker sig särskilt inom hög livskvalitet och hållbar stadsutveckling. EU-kommissionens *Regional innovation scoreboard* rankade år 2025 Stockholm som Europas mest innovativa regioner.⁴⁵ Stockholm har vuxit fram som ett av Europas mest framgångsrika centrum med höga nivåer av riskkapital per capita, ett stort antal nystartade företag och en startupmiljö där många så kallade unicorns kommer från just Stockholmsområdet. Detta understryker stadens attraktionskraft för forskare, entreprenörer, konstnärer och investerare.⁴⁶ Trots framgångarna finns utmaningar då Stockholm möter ökande konkurrens från andra städer. Faktorer som höga levnadskostnader, krångliga regler och hårdare krav för uppehållstillstånd påverkar upplevelsen av livskvalitet och Stockholms attraktionskraft för talanger, företag och besökare.⁴⁷

Evenemang och kulturturism viktigt för Stockholmsbilden – samordning ökar synlighet

Evenemang i Stockholm främjar gemenskap och motståndskraft i samhället och starka ekonomiska effekter genom att attrahera miljontals besökare. Av 1 000 svarande svenskar uppger 74 procent att de känner sig mer hoppfulla efter att ha deltagit i en liveupplevelse, vilket tyder på att evenemang bidrar till både social sammanhållning och psykologiskt välbefinnande.⁴⁸

Evenemangssektorn sysselsätter cirka 123 000 personer i hela Sverige och bidrar med 84 miljarder kronor varav nästan 35 miljarder kronor förläggs till företag i Stockholmsregionen. 36 procent av alla jobb i evenemangsbranschen finns i Stockholm län.⁴⁹ I Stockholm stad äger nära 60 olika festivaler rum inom film, dans, musik, konst och litteratur. Ljusfestivalen Nobel Week Lights, har under Nobelveckan cirka 1,7 miljoner besök och stadens egen kulturfestival har cirka två miljoner besök.

Evenemang är en prioriterad del i stadens destinationsarbete. Stockholms stads program för evenemang stärker stadens förmåga att samverka kring evenemang genom att utveckla stadens relationer med kulturlivet och andra delar av civilsamhället samt med det

⁴⁵ *European Innovation Scoreboard 2025 – Country profile Sweden*

⁴⁶ *Stockholm – världens bästa huvudstad?* Stockholms Handelskammare 2025

⁴⁷ [9 av 10 utländska entreprenörer nekas uppehållstillstånd - Stockholms Handelskammare 2026](#)

⁴⁸ *The Goosebumps effect*, Undersökningen genomfördes av Kantar Media på uppdrag av Stockholm Live 2026

⁴⁹ *Näringslivet som väcker puls* - Evenemangsbranschen betydelse för samhällsekonomin, platsen och människornas upplevelser, Stockholms handelskammare 2021

lokala näringslivet.⁵⁰ Stadens övriga kulturliv uttrycker dock behov av ökad synlighet i stadens destinationsarbete och i marknadsföringen av Stockholm. Arbetet med dessa frågor bedrivs på olika organisatoriska nivåer av flera olika aktörer inom staden.

Ett starkt kulturliv och de kreativa och kulturella branscherna spelar en central roll för stadens besöksnäring eftersom de skapar fler reseanledningar och stärker staden som destination. Kulturturismen växer världen över och EU-kommissionen beräknar att cirka 40 procent av den samlade europeiska turismen är att betrakta som kulturturism.⁵¹ Kultur är en av de fem främsta anledningarna till att besöka Stockholm. För internationella besökare låg "kultur" på tredje plats som reseanledning. Taylor Swifts konserter 2024 lockade 131 100 turister till Stockholm och genererade 848 miljoner kronor i turismintäkter samt nära en halv miljard i skatteintäkter. Undersökningar visar att besökare till stora evenemang ofta kombinerar sitt deltagande med andra aktiviteter såsom kulturupplevelser.⁵² I dag råder dock en hård global konkurrens om internationella artister, där städer med stora marknader, attraktiva residens-upplägg och ekonomiska incitament har större möjlighet att locka stora internationella akter.⁵³

Kultur och kulturella och kreativa branscher bidrar till stadens konkurrenskraft – underutnyttjad potential

Stockholm är ett nav för Sveriges kreativa och kulturella branscher (KKB) inom bland annat musik, film, konst, dataspel och digitala medier. Ungefär 85 000 personer är verksamma inom de kulturella och kreativa branscherna i Stockholms stad. De utgör ungefär en tiondel av stadens arbetsmarknad. Kulturverksamheter och kulturella och kreativa branscher genererar betydande inkomster och utgör en viktig del av Stockholms sysselsättning och näringsliv. År 2024 omsatte de kulturella och kreativa branscherna i Stockholms stad över 350 miljarder kronor.⁵⁴

Stockholm är hemort för många framgångsrika musikföretag och artister och spelar en viktig roll i den svenska musikexporten. 30 procent av Sveriges yrkesverksamma musiker, sångare och kompositörer återfinns i Stockholmsregionen.⁵⁵ Den svenska

⁵⁰ *Program för evenemang*, Stockholms stad, stadsledningskontoret, Dnr 2026/133. Beslutat av kommunfullmäktige 2026-xx-xx

⁵¹ *Svensk kulturturism 2023 – en förstudie*, Visit Sweden

⁵² *Evenemangsstaden Stockholm – Rapport om evenemangens betydelse för Stockholm*, Stockholm Business Region 2024

⁵³ <https://www.dn.se/kultur/frida-soderqvist-varken-rosalia-eller-harry-styles-till-sverige-i-var-darfor-gar-stjarnorna/>

⁵⁴ *Kulturella och kreativa branscher – en motor för stockholmsregionen*. Statistik och analys om KKB i Stockholms län. Kreativ Sektor 2026

⁵⁵ *Kartläggning av musikområdet i Stockholmsregionen*, Region Stockholm 2025

musikbranschens samlade intäkter uppgick till 17,2 miljarder kronor år 2024.⁵⁶ Sverige har fyra gånger fler musikskapare än Storbritannien och Stockholm är en av Europas ledande städer för musikexport.⁵⁷ Produktionen av serier och filmer i Stockholm ger direkta ekonomiska effekter (så kallad spend, t.ex. transporter, kost/logi, resor, hantverkare, företagstjänster och hotellnätter).⁵⁸ Den regionala filmfonden som Stockholm stad deltar i rapporterar att de samproduktioner som genomfördes 2025 spenderade 226 miljoner kronor i regionen.⁵⁹

Verksamheter inom KKB bidrar även till innovation. De skapar nya produkter, tjänster, processer och affärsmodeller och driver innovation och produktivitet även i andra branscher genom kompetensöverföring, nätverk och idéutbyte.⁶⁰ Enligt rapporten *Why Technology Needs Artists* (British Council, 2025) bidrar konstnärer till teknologisk utveckling genom kreativitet och mänskliga värden. De kulturella och kreativa produktionerna omfattar många olika yrkesgrupper som tillsammans utvecklar spel, skapar föreställningar, konserter och andra evenemang. Bland dem finns kostymörer, designers, ljussättare, ljudtekniker, musikläggare och många fler, vars arbete är avgörande för helhetsupplevelsen. Tillsammans bidrar dessa yrkesgrupper till både kvalitet och innovation inom kulturlivet. Genom att synliggöra kulturens kompetens, det vill säga den konstnärliga och kreativa förmågan att tolka samtiden, utmana etablerade perspektiv, skapa mening och utveckla nya idéer och uttryck, kan innovationskraft samt ekonomiska och samhällsutvecklande värden tydliggöras.

Trots detta finns det få studier som visar på kreativa och kulturella branschens fulla bidrag till innovation och tillväxt. En av de stora utmaningarna för KKB är att de ofta försvinner i den officiella statistiken som följer en annan logik och inte alltid fångar branschernas omfattning och betydelse.⁶¹ Myndigheten för kulturanalys har fått i uppdrag att under 2026 ta fram förslag på hur tillförlitlig och relevant nationell statistik om KKB:s ekonomiska värden kan produceras och publiceras löpande.

⁵⁶ *Musikbranschen i siffror (2009-2024)*, Musiksverige 2025

⁵⁷ [Sweden's Music Industry at a Crossroads – strategies for continued global success | Stim.se](#), STIM 2025

⁵⁸ *Stockholm växer med film*, kulturförvaltningen Stockholms stad, Region Stockholm 2024

⁵⁹ *Film Stockholm 2025* (Region Stockholms och Stockholm stads gemensamma initiativ)

⁶⁰ *Boosting innovation and productivity through cultural and creative sectors*, OECD 2024

⁶¹ *Kulturella och kreativa branscher – en motor för stockholmsregionen*. Statistik och analys om KKB i Stockholms län. Kreativ Sektor 2026

Stockholms stads nya näringslivspolicy ska stödja arbetet med att Stockholm har ett företagsklimat som främjar olika former av näringslivsverksamhet. Näringslivspolicyn kompletteras med en etableringsstrategi som beskriver Stockholms position, styrkor och prioriteringar. Bland Stockholms stads styrkeområden finns kulturella och kreativa branscher. Stadens profil inom innovation och entreprenörskap är tydlig och även här ingår kulturella och kreativa branscher som en av stadens ledande positioner. Kultur lyfts som en viktig del i stadens arbete att värna och utveckla de förutsättningar som gör Stockholm till en tillväxt- och konkurrenskraftig stad.⁶² Etableringar som främjar besöksnäringen och de kreativa och kulturella branscherna spelar därför en central roll.

Slutsatser för stadens framtida utveckling

- Stockholm stad behöver arbeta för att utveckla och stärka kulturella och kreativa kluster och samarbeten mellan olika samhällssektorer, såsom kultur, näringsliv och akademi
- Stockholm stad behöver synliggöra den kreativitet och unika kompetens som finns inom kulturlivet för andra sektorer

Slutord

Det finns behov av att öka Stockholms stads ambitioner för att ge invånarna en mer jämlik tillgång till kultur och kulturlivet mer plats och bättre förutsättningar att utveckla Stockholm som stad. Presenterade fakta och analys visar på potential och utvecklingsbehov som landar i fyra övergripande områden som staden bör prioritera framöver:

- Skapa bättre förutsättningar för Stockholms professionella kulturaktörer att verka och utvecklas
- Ge stockholmarna en mer jämlik tillgång till kultur. Detta genom att stärka kulturlivet i varje stadsdelsområde samt underlätta för invånarna att ta del av det breda kulturutbud som finns i Stockholm
- Skapa plats för kultur och väl omhändertagna kulturmiljöer och göra stadsmiljöer attraktiva och levande genom kulturdriven stadsutveckling
- Synliggöra och stärka kultur som en bärande del av Stockholms stads identitet och en styrkeposition i stadens näringsliv